

Chronicle • Kronika

Akarologei daktarei Onai Benediktai KADYTEI – 80 metų

Daktarė Ona Benedikta Kadytė – viena pirmųjų akademiko profesoriaus P.B. Šivickio mokinių. Su profesoriumi ji kartu dirbo nuo 1952 m. iki pat jo mirties 1968 m.

Ona Benedikta Kadytė gimė 1928 m. vasario 21 d. Linkuvoje. 1946 m. baigė Linkuvos gimnaziją ir metus mokytojavo Pašvitinio progimnazijoje. 1947–1952 m. studijavo Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultete. Jį baigusi įgijo biologės-fiziologės specialybę ir tais pačiais metais pradėjo dirbti jaunesniąja mokslo darbuotoja Lietuvos MA Gyvulininkystės ir veterinarijos instituto Helmintologijos laboratorijoje. Po minėto instituto reorganizacijos 1956–1959 m. ji dirbo Lietuvos MA Biologijos institute tose pačiose pareigose. Čia vadovaujama prof. P. Šivickio parengė kandidato disertaciją apie Lietuvos ganyklines erkes – daugelio naminių ir laukinių šiltakraujų gyvūnų kraujasurbius ektoparazitais.

Disertaciją „Erkės *Ixodes ricinus* L. biologija ir ekologija Lietuvos TSR sąlygomis“ apgynė 1961 m. jau dirbdama Lietuvos MA Zoologijos ir parazitologijos institute (įsteigtas 1959 m.). Už šį darbą jai buvo suteiktas biologijos mokslų kandidato mokslinis laipsnis (1993 m. nostrifikuota daktare – gamtos mokslai 05 B). Ši disertacija buvo vienas pirmųjų Lietuvoje išsamių mokslo darbų apie ganyklinę erkę *Ixodes ricinus*.

Tolesnis O. B. Kadytės mokslinis darbas susijęs su paukščių ektoparazitų – plunksnagraužių, pūkagraužių ir kt. tyrimais. Tuo metu minėti ektoparazitai buvo labai paplitę stambiuose paukštynuose ir padarydavo daug žalos. O. B. Kadytė ištyrė šių parazitų fauną, išaiškino jų paplitimo priklausomybę nuo paukščių laikymo, priežiūros sąlygų, pasiūlė efektyvių gydymo profilaktikos priemonių.

Nuo 1967 m. O. B. Kadytė dirbo tame pačiame institute vyresniąja mokslo darbuotoja, o 1969 m. jai buvo suteiktas „parazitologijos“ specialybės vyresniosios mokslo darbuotojos vardas.

Nuo 1970 m. daktarė O. B. Kadytė perėjo dirbti vyresniąja mokslo darbuotoja į Dirvožemio zoologijos laboratoriją, kurioje tyrė dirvožemyje gyvenančias gamazidines erkes. Ji greitai perprato šios dirvožemio erkių grupės sistematiką ir dalyvavo tyrimuose rengiant Lietuvos dirvožemių pedobiologinę charakteristiką. O. B. Kadytė žinoma pasaulyje *Gamasina* erkių grupės specialistė. Kartu su Rusijos mokslininke Galina Ščerbak ji aprašė ji aprašė ir paskelbė naują mokslui gamazidinių erkių *Rhodocarus* gentį.

Kartu su garsiausiais to meto Rusijos akarologai O. B. Kadytė dalyvavo rengiant dirvožemyje gyvenančių *Mesostigmata* erkių apibūdintoją, kuris buvo išleistas 1977 m. Leningrade (Dabar Sankt Peterburgas).

O. B. Kadytė yra bendraautorė daugelio kolektyvinių monografijų: „Akademikas Pranciškus Šivickis“ (1982), „Pedobio-



loginė Lietuvos TSR tipinių pelkių charakteristika“ (1972), „Agrotechnikos įtaka dirvožemio bestuburiams gyvūnams“ (1974), „Pabaltijo pajūrio zonos dirvožemio bestuburių fauna“ (1976), „Pesticidų poveikis pedobiontams ir biologiniam dirvožemio aktyvumui“ (1982), „Ignalinos atominės elektrinės regiono landšaftų zoocenozių bazinė būklė (ser. „Šiluminė energetika ir aplinka“, t. 7) (1989). Sudarė ir paskelbė Zoologijos ir parazitologijos instituto darbuotojų dirvožemio biologijos 1957–1975 darbų bibliografijas.

O. B. Kadytė skaitė mokslinius pranešimus moksliniuose renginiuose Latvijoje, Estijoje, Rusijoje, daugelyje kitų buvusios SSRS respublikų. 1978 m. stažavosi Rumunijoje, Jasų universitete. O. B. Kadytė paskelbė per 80 mokslinių straipsnių.

Tirdama gamazidines erkes ji dalyvavo visuose Dirvožemio ekologijos laboratorijoje vykdomuose projektuose: „Šiaurės Lietuvos karstinio regiono monitoringas“, „Ignalinos atominės elektrinės regiono tyrimai“, „Kėdainių chemijos gamyklos aplinkos tyrimai“, „ECOSLIT“, „Sąlyginai natūralių ekosistemų monitoringo tyrimai“, „Kariotiškių sąvartyno aplinkos monitoringas“ ir kt.

O. B. Kadytė labai daug prisidėjo rengiant Lietuvos dirvožemio erkių katalogą (2003). Jame pateikta O. B. Kadytės surinkta medžiaga apie gamazidines erkes (iš viso per 130 rūšių). Be to, O. B. Kadytė, nors ir nebedirba institute, nuolat dalyvauja visuose vykdomuose pedobiologiniuose projektuose, nes iki šiol Respublikoje nėra kito *Mesostigmata* erkių specialisto.

Dr. O. B. Kadytė aktyvi visuomenininkė – Lietuvos katalikų mokslų akademijos narė, visuomeninės organizacijos „Caritas“ darbuotoja, Entomologų draugijos narė.

Linkime gerbiamai jubilitei daktarei O. B. Kadytei stiprios sveikatos ir toliau džiuginti mus savo energija.

MA narė ekspertė prof. habil. dr. Irena EITMINAVIČIŪTĖ

Entomologei daktarei Valentinai STRAZDIENEI – 70 metų



Biologijos mokslų daktarė Valentinia Strazdienė – viena gausaus būrio Pranciškaus Šivickio mokinių. Jam vadovaujant, 1970 m. V. Strazdienė Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto taryboje apgynė biologijos mokslų kandidato disertaciją „Dirvožemio erozijos ir melioracijos įtaka vabzdžių lervų faunai“, kuri 1993 m. nostrifikuota (gamtos mokslai 05 B).

Valentinia Strazdienė (Gumbelis, Gumbelytė) gimė 1937 m. spalio 1 d. Kemerovo sr. (buv. SSRS) Taigos mieste lietuvių šeimoje. Seneliai su 6 mažamečiais vaikais 1908 m. iš Lietuvos kaip specpersikėlėliai buvo nuvežti į Kemerovo sr. Andžero-Sudžensko rajono Ivanovkos kaimą. Ten kiekvienas vyriškos lyties šeimos narys gavo po 10 dešimtinių miško. Seneliai gavo 30 dešimtinių. Gautą mišką turėjo paversti dirbama žeme. Sunkiai dirbdami, jie tapo pasiturinčiais valstiečiais. Po 1917 m. spalio revoliucijos Rusijoje, prasidėjus kolektyvizacijai, seneliai buvo išbuožinti ir jie persikėlė gyventi į Taigos miestą. Tačiau 1936–1938 m. vykdant tautinių mažumų, ypač Pabaltijo tautų, genocidą, buvo suimtas V. Strazdienės tėvas Martynas Gumbelis, kuris niekada ir nebegrižo. Tuo pat metu kartu buvo suimti dar 8 giminės vyrai, kurie taip pat žuvo. Motina su dviem mažamečiais vaikais persikėlė gyventi pas savo tėvą į Talovkos kaimą. Čia 1945 m. Valentinia pradėjo lankyti kaimo septynmetę mokyklą, o 1950 m. šeima grįžo į Lietuvą, į Biržus.

Pradžioje Valentinia mokėsi rusų septynmetėje mokykloje, o nuo 1952 m. – Biržų 1-ojoje vidurinėje mokykloje, kurią baigė 1956 m. Tais pačiais metais ji įstojo į Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetą, kurį baigė 1961 m. ir įgijo biologės-zoologės specialybę.

Baigusi universitetą, Valentinia pradėjo dirbti Lietuvos MA Zoologijos ir parazitologijos institute vyr. laborante, vėliau – jaunesniąja mokslo darbuotoja (1963–1977) ir vyresniąja mokslo darbuotoja (1977–1990). 1984 m. V. Strazdienė suteiktas „Entomologijos specialybės vyresniosios mokslinės bendradarbės“ vardas. Institutui pakeitus pavadinimą į Ekologijos, Valentinia Strazdienė 1990–2000 m. dirbo vyr. mokslo darbuotoja Dirvožemio ekologijos laboratorijoje. Šiuo metu ji yra neetatine mokslo darbuotoja.

V. Strazdienė visą savo mokslinę veiklą paskyrė dirvožemio vabzdžių lervų, o vėliau ir sliekų sistematikai. Ji iki šiol beveik vienintelė šios srities specialistė Lietuvoje. V. Strazdienė vadovavo daugeliui studentų, siekiančių bakalauro ir magistro laipsnio. VU Gamtos mokslų fakultete vedė laboratorinius darbus skaitomam pedobiologijos kursui, supažindino studentus su dirvožemyje gyvenančiomis vabzdžių lervomis ir sliekais.

V. Strazdienė paskelbė per 110 mokslinių straipsnių, yra bendraautorė daugelio kolektyvinių monografijų: „Pedobiologinė Lietuvos TSR tipinių pelkių charakteristika“ (1972), „Agrotechnikos įtaka dirvožemio bestuburiams gyvūnams“ (1974), „Pabaltijo pajūrio zonos dirvožemio bestuburių fauna“ (1976), „Pesticidų poveikis pedobiontams ir biologiniam dirvožemio aktyvumui“ (1982), „Ignalinos atominės elektrinės regiono landšaftų zoocenozijų bazinė būklė“ (ser. „Šiluminė energetika ir aplinka“, t. 7) (1989), „Vilniaus miesto nuotekų dumblo panaudojimas sunaikintoms žemėms rekultivuoti ir tręšti“ (1997), „Lietuvos dirvožemiai“ (2001). Vykdydama darbus monitoringų projektuose: „Šiaurės Lietuvos karstinio regiono monitoringas“, „Ignalinos atominės elektrinės regiono tyrimai“, „Kėdainių chemijos gamyklos aplinkos tyrimai“, „ECOSLIT“, „Sąlyginai natūralių ekosistemų monitoringo tyrimai“, „Kariotiškių sąvartyno aplinkos monitoringas“ ir kt.

V. Strazdienė mokslinius pranešimus entomologijos ir dirvožemio zoologijos tema skaitė daugelyje respublikinių ir tarptautinių konferencijų – Latvijoje, Estijoje, Rusijoje, Baltarusijoje, Ukrainoje, Azerbaidžane, Gruzijoje, Turkmėnijoje, Karelijoje.

V. Strazdienė yra Lietuvos entomologų, Lietuvos dirvožeminkų, Lietuvos ekologų draugijų narė. Ji taip pat yra Lietuvos Nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolijos narė. 1992 m. spalio 21 d. V. Strazdienė apdovanota „Sausio 13-osios atminimo“ medaliu.

Nuoširdžiai sveikiname daktarę Valentiną Strazdienę brandaus Jubiliejaus proga.

MA narė ekspertė prof. habil.dr. Irena EITMINAVIČIŪTĖ

Entomologui daktarui Povilui IVINSKIUI – 60 metų

Šių metų kovo 9 dieną žymus Lietuvos gamtininkas, mokslininkas Povilas Ivinskis pažymėjo gražų jubiliejų – 60 metų. Daugiau kaip du trečdalius savo gyvenimo jis tiria drugius.

Povilas Ivinskis gimė Valėnų kaime (Klaipėdos r.). Jo vaikystė prabėgo Kaune, kur dar būdamas mokinuku susipažino su prof. Tadu Ivanausku. Šio žmogaus asmenybė ir erudicija sužavėjo jaunąjį gamtininką, jis tvirtai pasuko gamtotyros takeliu, kuris ilgainiui virto plačiu keliu. Galbūt tam įtakos turėjo ir garbingų protėvių genai – Lauryno Ivinskio, Zenono Ivinskio. Viena pirmųjų P. Ivinskio, kaip gamtininko, mokytojų buvo Elena Gaidienė. P. Ivinskis gamtotyros veiklą pradėjo susižavėjęs paukščių pasauliu, vėliau jo dėmesį patraukė bestuburiai gyvūnai – vabalai, drugiai. 1967 m. baigęs Kauno 12-ąją vidurinę mokyklą, įstojo į Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetą, kurį baigė 1972 metais. Studijų metu vadovaujamas R. Kazlauskopradėjo tirti Lietuvos mikrodrugius, apgynė diplominį darbą apie Lietuvos lapsukius. P. Ivinskis buvo aktyvus Universiteto zoologų klubo narys ir jo vadovas 1968–1969 m. Dar būdamas studentu (1970 m.) pradėjo dirbti Lietuvos MA Zoologijos ir parazitologijos institute (dabartinis Vilniaus universiteto Ekologijos institutas). Pradėjęs savo veiklą laborantu, dabar vadovauja Entomologijos laboratorijai. P. Ivinskis bene pirmasis mikrodrugių tyrėjas Lietuvoje, analizavęs drugių ekologiją, trofinius ryšius, daug prisidėjęs tiriant parazitinių plėviasparnių trofinius ryšius. 1983 m. Leningrado universitete, vadovaujamas dr. V. Kuznecovo, dr. P. Zajančkausko, apgynė biologijos mokslų kandidato disertaciją „Žemesnieji infrabūrio Papiliomorpha drugiai ir jų ekologija“. Šiame darbe išanalizuoti svarbiausių drugių šeimų vikšrų trofiniai ryšiai, išskirtos žalingos rūšys, pateiktas drugių ugniukų apibūdinimas pagal patelių genitalijas.

Nuo 1968 m. P. Ivinskis aktyviai dalyvavo daugelyje mokslinių ekspedicijų po Lietuvą, Gruziją, Armėniją, Azerbaidžaną, Turkmėniją, Uzbekiją, Rusijos Tolimuosius Rytus. Surinko ir parvežė gausią drugių ir kitų vabzdžių kolekciją, kuri saugoma VU Ekologijos institute, T. Ivanausko zoologijos muziejuje. Nuo studijų metų sukaupia drugių kolekcija dabar siekia per 100 000 individų. Kolekcija kiekvienais metais yra papildoma naujomis vabzdžių rūšimis. P. Ivinskio atliktų tyrimų dėka Lietuvos drugių fauna pasipildė beveik 1000 rūšių. P. Ivinskis pats ir su bendraautorais aprašė keliolika naujų mokslui drugių rūšių iš Lietuvos, Vidurinės Azijos šalių, Rusijos, Mongolijos, Omano, Kinijos, Indijos.

Mokslinių tyrimų rezultatai apibendrinti per 100 mokslinių straipsnių, pranešimus P. Ivinskis skaitė daugiau kaip 50 mokslinių konferencijų. P. Ivinskis yra 13 mokslinių ir mokslo populiariųjų knygų autorius ir bendraautoris. Ekologiniams tyrimams skirti leidiniai parengti kartu su bendraautorais – „Augalus minuojantys vabzdžiai“ (1985),



„Kertinių miško buveinių vabzdžiai“ (2003). Šie leidiniai užpildė spragą žinių apie vabzdžius, gyvenančius augalų asimiliaciniuose audiniuose, apie vabzdžius, indikuojančius miško tipus. Svarbus P. Ivinskio darbas, išsamiai apžvelgiantis drugių trofinių ryšių evoliuciją bei trofinių ryšių ypatybes, yra skyrius monografijoje „The inter-ecosystematic relationships of insects and their dynamics“ (2000).

P. Ivinskio Lietuvos drugių faunos tyrimai atsispindi Lietuvos drugių kataloguose (1993, 2004).

Pastarieji keleri metai buvo ypač produktyvūs: be anksčiau minėtų, dienos šviesą išvydo 5 knygos: Ivinskis P., Augustauskas J. „Lietuvos dieniniai drugiai“ (2004), Sruoga V., Ivinskis P. „Lietuvos elachistidai (Lepidoptera, Elachistidae)“ (2005), Ivinskis P., Rimšaitė J. (sudarytojai) „Entomologas Alfonsas Palionis 1905–1957“ (2006).

P. Ivinskiui ir V. Jonaičiui už darbų ciklą „Vabzdžių fauna, trofiniai ryšiai ir populiacijų dinamika (1966–2003)“ buvo įteikta 2004 m. Lietuvos mokslo premija. 2005 metų mokslo populiariųjų darbų konkurse antrąją vietą laimėjo P. Ivinskio ir J. Augustausko knyga „Lietuvos dieniniai drugiai“.

Daug dėmesio P. Ivinskis skiria rezervatų, regioninių parkų, buvusių karinių poligonų, šlapžemių tyrimams ir apsaugai. P. Ivinskis buvo tarptautinių Corine (1998–1999), Natura (2000–2003), Kertinių miško buveinių (2003–2004) ekspertu.

P. Ivinskis, kaip ir jo mokytojai, neapsiriboja vien siaura mokslinių tyrimų sritimi. Jis aktyviai domisi Lietuvos gamta, gamtosauga, be abejo, ypač daug dėmesio skirdamas Lietuvos bestuburiams. P. Ivinskis yra puikus mokslo populiarintojas, daug savo laiko skiria jaunimo ugdymui. 1976–1980 m. jis vadovavo entomologų būreliui. Jo mokiniais buvo dabar jau gerbiami mokslininkai dr. K. Arbačiauskas, dr. E. Budrys, dr. S. Pakalniškis, dr. P. Zolubas. 1993–2004 m. dėstė Vilniaus pedagoginiame universitete. P. Ivinskis yra ilgametis Respublikinių jaunųjų biologų olimpiadų vertinimo komisijos narys, aktyviai bendradarbiauja Jaunųjų gamtininkų stoties veikloje,

yra Ekologų mokyklos konsultantas, skaito paskaitas pedagogų tobulinimosi, moksleivių seminaruose, saugomų teritorijų darbuotojų seminaruose. P. Ivinskis yra Lietuvos entomologų draugijos narys, Societas Lepidopterologica Europaea, Tropical Lepidoptera sąjungų narys, Raudonosios knygos komisijos narys.

Jubiliatui linkime neblėstančios energijos, naujų kūrybinių sumanymų ir tikimės sulaukti naujų darbų, kurie padės pažinti bei populiarinti nuostabų vabzdžių pasaulį ir praturtins mokslą naujomis žiniomis.

Dr. Jolanta RIMŠAITĖ

Prasmingi renginiai jubiliejiniai metai

Prasmingi renginiai, skirtais žymiausių Lietuvos biologų-zoologų, akademikų *Pranciškaus Baltraus Šivickio ir Tado Ivanausko 125-osioms gimimo metinėms paminėti*, Lietuvoje buvo 2007-ieji metai. O paskutinis, baigiamasis, minėtų renginių aktas buvo suorganizuotas Vilniaus universitete (VU) jau 2008 metų sausį.

Gausių jubiliejinių renginių įžanga turėtume laikyti Žemaičių kultūros draugijos Vilniaus skyriaus (pirmininkė D. Dirgėlienė) surengtą renginį Vilniaus mokytojų namuose dar 2006 m. pabaigoje, skirtą artėjančioms prof. P. B. Šivickio 125-osioms gimimo metinėms. Į mokytojų namus Vilniuje atvyko kai kurie profesoriaus šeimos nariai, buvę jo mokiniai, VU Ekologijos instituto laboratorijos, kuriai suteiktas P. B. Šivickio vardas, darbuotojai, grupė aktyvių Raseinių rajono Žaiginio P. B. Šivickio pagrindinės mokyklos pedagogų, puoselėjančių kraštiečio atminimą, gausus Vilniaus žemaičių būrys. Tam laikui ką tik buvo išleista ilgokai laukta profesoriaus rašytų atsiminimų knyga. Jos pasirodymas buvo puiki dovana artėjančiam mokslininko gimimo jubiliejui. Memuarinį leidinį *Gyvoji mintis: pagal prof. P. B. Šivickio atsiminimus* sudarė profesoriaus dukra dr. Ramona Simokaitienė, išleido VU Ekologijos institutas. Gausiam susirinkusiųjų būriui mokytojų namuose kalbėjo Draugijos pirmininkė D. Dirgėlienė, dr. A. Jakimavičius, atsiminimų redaktorė M. Vitkauskaitė, dr. T. Arnastauskienė, Žaiginio P. B. Šivickio pagrindinės mokyklos direktorė R. Šilvienė, prof. I. Eitminavičiūtė, J. Baužytė. Muzikantas I. Petrošius padainavo Žaiginio apylinkėse užrašytų dainų. Apie tai buvo skelbta ir spaudoje: R. Šilvienė (*Naujas rytas*, 2006 12 09), dr. T. Arnastauskienė (*Mokslas ir gyvenimas*, 2006, Nr. 12) ir kt.

Netrukus, 2006 m. gruodžio 17 d., panašus renginys, skirtas P. B. Šivickio atminimui, įvyko Raseinių krašto muziejuje. Dalyvavo Raseinių mokytojai, vietos bendruomenės nariai, Žaiginio P. B. Šivickio pagrindinės mokyklos mokytojų grupė, VU Ekologijos instituto mokslo darbuotojai. A. Jakimavičius, pasitelkęs archyvinę medžiagą, priminė profesoriaus gyvenimo kelią, Žaiginio P. B. Šivickio pagrindinės mokyklos direktorė R. Šilvienė pasidžiaugė, kad garsaus tėviškėno vardas daug reiškia mokyklai, ją lankantiems mokiniams, jų tėvams.

Žaiginio P. B. Šivickio pagrindinės mokyklos bendruomenės iniciatyva iškilus kraštiečio 125-ųjų gimimo metinių minėjimas-popietė buvo surengta jo gimtuosiuose Žalakiškiuose – kaime netoli Žaiginio 2007 m. birželio 21 d. Dalyvavo gražus vilniečių būrys: P. B. Šivickio vaikai ir jų šeimos nariai, giminaičiai, buvę P. B. Šivickio mokiniai biologai. Po nedidelės ekskursijos po senąjį Žalakiškių kaimą iš kitur susirinkę kraštiečiai pasidalijo prisiminimais. Profesoriaus dukros Marytė, Teklė, Ramona savo įdomiais pasakojimais nuklydo į vaikystės, jaunystės dienas, prisimindamos paskirus įvykius, įstrigusius

epizodus iš gyvenimo gausioje šeimoje, pasakė daug gražių žodžių apie savo tėvą. Tarp kitų rūpesčių – svarbiausiais gyvenime jam buvę mokslo rūpesčiai. Apie profesoriaus darbą Lietuvos MA sistemoje priminė buvusi jo mokinė prof. I. Eitminavičiūtė, kiti VU Ekologijos instituto mokslininkai. Šiltus padėkos žodžius gausiems dalyviams kalbėjo Žaiginio P. B. Šivickio pagrindinės mokyklos direktorė ir kaip padėkos ženklą už iš čia kilusio šviesuolio, koku buvo P. B. Šivickis, atminimo saugojimą ji svečiams, seniai bendraujantiems ir palaikantiems glaudžius ryšius su mokykla, įteikė mokyklos garbės-padėkos raštus. Tokį padėkos raštą gavo ir VU Ekologijos institutas. Susirinkusiais pakiliai koncertavo „Degulės“ ansamblis iš Raseinių.

2007 m. rugsėjo 21 d. P. B. Šivickio minėtos sukakties minėjimą surengė Lietuvos veterinarijos akademijos (LVA) rektoratas ir šios Akademijos veteranų klubas. Dalyvavo prorektorė doc. G. Januškevičienė, Senato p-kas, prof. A. Matusevičius, prof. R. Karazija, doc. J. Vaitkus, prof. S. Petkevičius, kiti Akademijos dėstytojai parazitologai, muziejaus ved. V. Lazdauskienė ir kt. Renginį pradėjo LVA Užkrečiamųjų ligų katedros vedėjas habil. dr. S. Petkevičius, o apie nelengvą, tačiau mokslui vaisingą P. B. Šivickio gyvenimo kelią kalbėjo Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas, LMA n. k. V. Tamošiūnas, taip pat dr. A. Jakimavičius. Apie P. B. Šivickio atsiminimų knygą pasisakė dr. T. Arnastauskienė, P. B. Šivickį prisiminė jo mokinė dr. V. Strazdienė, biochemikas dr. A. Čiurlys. Kaunietis doc. J. Vaitkus papasakojo epizodų iš LVA sovietinės praeities. Nedidelėje parodoje stende buvo galima susipažinti su P. B. Šivickio moksliniu palikimu (plačiau – renginio dalyvė, dr. J. Olechnovičienė: *Lietuvos MA žinios*, 2007, Nr. 4).

Akad. Tado Ivanausko 125-ųjų gimimo metinių sukaktis pirmiausia buvo paminėta Kaune, jo vardu pavadintame Zoologijos muziejuje, 2007 m. gruodžio 12 d. Pagirtina ir labai džiugu, kad šiai progai Kauno moksleivių aplinkos centras (direktorė M. Matelienė) sumanė surengti mokinių literatūrinių kūrinių konkursą „Savoji svajonių ir siekimų žemė“. Juo buvo siekiama paskatinti moksleivius literatūrinei saviraiškai, ugdyti juose pozityvų požiūrį į supančios gamtos grožį, prisiminti T. Ivanausko mokslinį, literatūrinį paveldą. Centras pakvietė konkurse dalyvauti visų Kauno m. mokyklų ir gimnazijų 5–12 klasių mokinius, o Zoologijos muziejuje įvyko baigiamasis renginys, apdovanoti prizininkai. Minėjime dalyvavo ir kalbėjo profesoriaus dukra E. Baltuškevičienė, buvusi muziejaus skyriaus vedėja E. Gaidienė, muziejaus ekskursinio skyriaus vedėja A. Kleišmantienė, Kauno moksleivių aplinkos centro metodininkė N. Subačienė.

Kaune įvyko ir antrasis didelis ir iškilmingas renginys, skirtas iškiliai T. Ivanausko asmenybei, palikusiai šiame mieste ryškius savo veiklos pėdsakus. 2007 m. gruodžio 20 d. Lietuvos žemės ūkio ir Kauno medicinos universitetai surengė bendrą

akad. T. Ivanausko 125-ųjų gimimo metinių minėjimą Lietuvos žemės ūkio universiteto (LŽŪU) Iškilmų salėje. Pradėdamas renginį jo dalyvius pasveikino Universiteto rektorius prof. R. Deltuvas. Prisiminimais apie mokslinį vadovą pasidalijo iš Vilniaus atvykęs vienas pirmųjų profesorius disertantų dr. P. Zajančkauskas, apie T. Ivanausko buvusias ryšius su Lietuvos žemės ūkio akademija pasakojo doc. A. Navasaitis, o apie jo ilgus dėstyto metus (1954–1970) Kauno medicinos institute įdomiai priminė dr. D. Mekas. Kaip T. Ivanausko iniciatyva ir pastangomis buvo įkurti Zoologijos muziejus ir Zoologijos sodas Kaune, susirinkusiems kalbėjo šiose įstaigose dirbusios skyrių vedėjos E. Gaidienė ir V. Raudeliūnienė. Profesorių priminė parodytos ištraukos iš dokumentinio filmo, šventiškai nuteikė koncertavęs J. Gruodžio konservatorijos akordeonistų kvartetas. Universiteto bibliotekoje veikė T. Ivanausko leidinių paroda.

Ta proga akad. T. Ivanausko mokiniai, jį pažinoję renginio dalyviai, gamtininkai apsilankė LŽŪU Miškų fakulteto muziejuje ir greta esančiame memorialiniame profesoriaus kambaryje. Pastebėjome, ne visiems buvusiems profesoriaus studentams ar ir dėstytojams yra tekę su juo susipažinti. O šiame fakultete yra saugoma T. Ivanausko artimųjų padovanota ne vien asmeninė profesoriaus knygų kolekcija, tebestovinti autentiškose senose knygų lentynose, bet ir jo rašomasis stalas, atkurta istorinė aplinka su paveikslais, nuotraukomis, paukščių iškamšomis, suvenyrais, supusiais profesorių ir išdėstytais pagal buvusią sistemą. Lentynose vien knygų yra daugiau kaip 1100 vienetų, nors tai ir ne visa T. Ivanausko turėta biblioteka. Biblioteka įdomi teminiu ir kalbiniu požiūriais. Muziejuje saugoma ir periodinių leidinių (žurnalų komplektai), straipsnių atspaudų. T. Ivanauskas, tapęs plataus profilio gamtininku, asmeninę biblioteką papildydavo ne vien ornitologinės tematikos knygomis, bet ir bendrąja mokslo, meno ir kita literatūra. Didžiąją knygų dalį sudaro zoologijos, botanikos, biologijos, miškininkystės, žemės ūkio ir literatūra kitų sričių, susijusių su minėtomis. Aišku, kad biblioteka, supratingai išsaugota kaip nedidelė mokslininko gyvenimo ir veiklos dalis, atspindinti jo asmeninius, mokslinius, mėgstamų užsiėmimų interesus, ne vien yra svarbi dabarčiai, bet ir liks vertinga ateityje. Apie fakulteto muziejų, T. Ivanausko memorialinį kambarį minėjimo dalyviams papasakojo ornitologas doc. A. Navasaitis.

Šioje kronikoje minėtinas ir dar vienas įdomus faktas – į šį LŽŪU vykusį renginį gražiai įsiterpė Lietuvos universitetų rektorių konferencijos (RK) dalyviai (universitetų tarybų pirmininkai, Švietimo ir mokslo ministerijos, Vyriausybės atstovai ir kt.), kurie kaip tik tuo metu dalyvavo šiame universitete vykusiame RK posėdyje. RK nariai ne vien dalyvavo konferencijoje, skirtoje akad. T. Ivanausko 125-osioms gimimo

metinėms paminėti, bet ir lankėsi universitete esančiose T. Ivanausko atminimo vietose, viešėjo unikaliajoje profesoriaus sodyboje Obelynėje.

Baigiamasis visų aptartųjų jubiliejinių renginių akordas buvo Lietuvos mokslų akademijos Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus, VU Ekologijos instituto ir Vilniaus universiteto 2008 m. sausio 30 d. Vilniaus universiteto Teatro salėje suorganizuota konferencija-minėjimas, skirtas akademikų P. B. Šivickio ir T. Ivanausko 125-osioms gimimo metinėms. Renginyje, kurį pradėjo VU rektorius akad. Benediktas Juodka ir Organizacinio komiteto pirmininkas, VU Ekologijos instituto direktorius, LMA n. k. M. Žalakevičius, dalyvavo mokslininkai – LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus nariai, VU Ekologijos instituto darbuotojai, VU Gamtos fakulteto dėstytojai ir profesoriai, doktorantai, svečiai iš Kauno ir kitur. Susirinkusieji išklaušė pranešimus: *Asmenybių paralelės: 125-ąsias Tado Ivanausko ir Pranciškaus Baltraus Šivickio gimimo metines minint* (dr. A. Jakimavičius, VU Ekologijos in-tas), *Kraujo parazitų tyrimų, paremtų mikroskopijos ir PGR metodais, privalumai ir trūkumai* (LMA n. k. habil. dr. G. Valkiūnas, VU Ekologijos in-tas), *Nauja Lietuvos amarų rūšis – amerikietiškos rūšies dvynukas* (prof. habil. dr. R. Rakauskas, Vilniaus un-tas). Diskusijose apie ryškiausių XX a. Lietuvos biologų P. B. Šivickio ir T. Ivanausko indėlį į Lietuvos biologijos ir apskritai gamtos mokslus bei jų sąsajas su mūsų dienomis kalbėjo LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas, LMA n. k. prof. V. A. Tamošiūnas, LMA n. e. prof. I. Eitminavičiūtė, prof. R. Kazlauskas, doc. dr. J. Stašaitis ir kt. Dr. P. Zajančkauskas pristatė savo sudarytą ir jubiliejui Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos parama išleistą nuotraukų albumą *Akademikas Tadas Ivanauskas. Gyvenimo ir kūrybinės veiklos akimirkos*. Klausytojai, dalyvavę renginyje, iš pasisakiusiųjų išgirdo atsiminimų fragmentų.

Baigdami priminsime, kad minint akademikų P. B. Šivickio (1882–1968) ir T. Ivanausko (1882–1970) 125-ąsias gimimo metines VU Ekologijos institute veikė ekspozicijos, kurias šioms iškilioms asmenybėms parengė ilgametės instituto bibliotekos darbuotojos – ved. A. Paliukėnienė, A. Trumpienė.

Buvusi Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejaus skyriaus vedėja E. Gaidienė, ir dabar aktyviai gvildenanti muziejaus istorijos klausimus, 2007 m. gruodį parengė Zoologijos muziejaus tęstiniam leidiniui publikaciją *Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejaus darbuotojai. 1917–2007 m.*, nurodydama, kad ją skiria muziejaus įkūrėjo prof. T. Ivanausko 125-osioms gimimo metinėms.

Dr. Algimantas JAKIMAVIČIUS